

افقی نو

در سامان ملی کتاب‌های آموزشی

● علیرضا حاجیان زاده

دبیر جشنواره و مدیر کل دفتر انتشارات کمک آموزشی

بعضی کتاب‌ها را باید چندبار خواند، برخی را باید جوید، خورد و هضم و جذب کرد. در مورد گروه قابل توجهی از کتاب‌ها خواندن یک بار کفایت می‌کند. تعدادی از کتاب‌ها را باید گزینشی خواند، اندکی را باید ورق زد و معدودی را فقط دید و نگاه کرد. چرا چنین است و متر و معیار ما در هر کدام از این گزینش و انتخاب‌ها چیست؟

در مورد پاسخ به این پرسش‌ها نخست باید به تعدد و تکثر عناوین کتاب‌ها در فضای فرهنگی کنونی اشاره کرد. تعدد کتاب‌ها با توجه به عرضه‌های موضوعی گوناگون چنان است که واقعاً قدرت انتخاب درست را از افراد سلب می‌کند. این مسأله زمانی که در حوزه کتاب‌های آموزشی و کمک‌آموزشی اتفاق می‌افتد مشکل‌دوچندان می‌شود. از یک سو موجی از تبلیغات گسترده و مبتنی بر روان‌شناسی مخاطب با تحریک نیازهای آنی و کوتاه‌مدت، دانش‌آموز و معلم را به سویی می‌کشاند و از طرف دیگر توجه به نیازهای آنی و بلندمدت و اهداف کلان و برنامه‌های آموزشی و نیز محدودیت فرصت و سقف حوصله، گزینه‌های دیگری را پیش روی مخاطب باز می‌کند.

انفعال، استیصال، سردرگمی و بلاتکلیفی نتیجه چنین وضعیتی است. آن‌چه ما را در چنین وضعیت سردرگم و بلاتکلیفی بیشتر نگران می‌کند بی‌هنجاری و فقدان ملاک و متر و معیار روشن و مشخص برای گزینشگری کتاب و برون رفت از این وضعیت است.

دفتر انتشارات کمک‌آموزشی با درک و دریافت دقیق از وضعیت بی‌هنجاری در حوزه نشر کتاب‌های آموزشی و کمک‌آموزشی از سال ۱۳۷۹ طرحی را با عنوان «سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی» پی‌ریزی کرد. این طرح بر خلاف برخی رویه‌های مرسوم و معمول در حوزه‌های فرهنگی نه با بخشنامه و دستورالعمل یا فشار و اجبار که با آموزش، فرهنگ‌سازی، همفکری و همدلی سه‌رکن اصلی این حوزه، یعنی مؤلفان و مترجمان، ناشران و مخاطبان و مصرف‌کنندگان تلاش کرد بازار نشر کتاب‌های آموزشی را از وضعیت «آنومی» و بی‌هنجاری خارج کند.

در جهت تحقق این هدف سه فعالیت عمده در دستور کار دفتر انتشارات کمک‌آموزشی قرار گرفت.

الف - تدوین و تولید اسناد استاندارد تولید کتاب‌های آموزشی در حوزه‌های مختلف درسی و موضوعی.

ب - شناسایی، معرفی و انتخاب آثار، مولفان و ناشران برتر به جامعه فرهنگی، معلمان، دانش‌آموزان و خانواده‌ها.

چهارم ۲۴

پاییز ۱۳۸۷

۶

ج- حمایت از مؤلفان و ناشران آثار استاندارد و منطبق با اهداف کلان نظام تعلیم و تربیت کشور اکنون که یک دهه از اجزای این طرح می‌گذرد با سربلندی می‌توان دستاوردهای ارزشمند و گران سنگ آن را به نظاره نشست و برشمرد.

- انتشار ۳۰ سند استاندارد (راهنمای تولید کتاب‌های آموزشی)

- انتشار ۳۰ جلد کتابنامه رشد و لوح‌های فشرده‌ی آن برای معرفی آثار مناسب و برتر

- انتشار عناوین کتاب‌های مناسب در انتهای کتاب‌های درسی

- برگزاری ۷ دوره جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی و تقدیر از آثار برتر آن

- برگزاری چندین نشست علمی کاربردی با حضور صاحب‌نظران و دست‌اندرکاران امر

- جلب مشارکت انجمن‌ها و تشکل‌های مؤلفان و ناشران کتاب‌های آموزشی در طرح

سامان‌بخشی

- و افزایش ۴۱ درصدی کتاب‌های آموزشی و کمک‌آموزشی مناسب و استاندارد منطبق با اهداف کلان نظام تعلیم و تربیت کشور طی سال‌های اخیر، بخشی از دستاوردهای اجرای یک دهه طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی است.

اکنون که این طرح موفق شده تا مرجعیت علمی، اثربخشی و فایده‌مندی، خود را برای دست‌اندرکاران کتاب‌های آموزشی به اثبات برساند، دفتر انتشارات کمک‌آموزشی به عنوان مسئول اجرای طرح خرسند است اعلام کند که وزارت آموزش و پرورش در جدیدترین مصوبه خود، سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی را به عنوان یک «طرح ملی» پذیرفته و خواهان اشاعه، توسعه و حمایت همه‌جانبه از آن در سطح ملی شده است. به همین منظور

این دفتر در مرحله دوم اجرای طرح با اتکا به پژوهش‌های ارزشیابی، ضمن تجدید سازمان کار با مشارکت بیشتر دست‌اندرکاران حوزه‌ی نشر کتاب‌های آموزشی اعم از مؤلفان، مترجمان، ناشران، معلمان و مسئولان مدارس و رفع کمی‌ها و کاستی‌ها در جهت تکمیل و تقویت طرح و حمایت بیشتر از مؤلفان و ناشران کتاب‌های مناسب و استاندارد در تدارک برنامه‌ریزی و تعامل با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و نیز سایر معاونت‌های آموزش و پرورش برای تجهیز کتابخانه‌های مدارس با کتاب‌های مناسب و برگزیده‌ی طرح سامان‌بخشی است. امید می‌رود با عبور موفقیت‌آمیز از این مرحله، گذشته از آن که دامنه و گستره طرح به تمام نقاط کشور توسعه یابد، آثار فرهنگی،

تربیتی، آموزشی و اقتصادی طرح، بازار نشر کتاب‌های آموزشی و نیز فضای فرهنگی جامعه و مدارس کشور را بیش از پیش متأثر کند و وزارت آموزش و پرورش را در جهت تحقق اهداف عالی تعلیم و تربیت کشور یاری نماید.

